СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION.

ТРИ ЦЕНТИ РІК XLV. Ч. 216. Джерзі Сіти, Н. Дж., пятниця, 17-го вересня 1937. VOL. XLV. No. 216. Jersey City, N. J., Friday, September 17, 1937. THREE CENTS

РУЗВЕЛТ НА „ТИХІЙ РОЗМОВІ" З ЛУІСОМ

ВАШИНҐТОН. — Тихою і любою розмовою назвав Джан Луіс сорок-мінутову конференцію, яку відбув у Білому Домі з президентом Рузвелтом. Щоправда, президент не відзивався до Луіса по імени, себто не називав його „Джаном", але всетаки не видно було в нього гніву зприводу тих атак, які повів Луіс проти нього у своїй промові, виголошеній на Лейбор Дей. З цеї конференції не дано ніякого звідомлення до преси. Та ті, що ближче знають про цю справу, кажуть, що це президент запросив Луіса на розмову, щоб тим дати доказ, що він трактує однаково як Американську Федерацію Праці так і Комітет Промислової Організації. Кажуть також, що по тій розмові зачнеться поновна акція за здійснення тих соціяльних реформ, які були предложені Рузвелтом останній сесії конгресу, а не ухвалені.

ЗАБОРОНЯЄ СТРАЙКУВАТИ ЗОГЛЯДУ НА ПУБЛИЧНИЙ ІНТЕРЕС.

НЮ ЙОРК. — Яких 12,000 робітників, занятих при собвею „Бруклин Менгатан Трансіт Корпорейшен", задумують вийти на страйк, щоб добитись підвишки платні по 12 центів на годину. Компанія каже, що колиб вона згодилася на таку підвишку, то мусілаб збанкротувати. Посадник Ля Ґвардія звернувся як до компанії так і до „Транспорт Воркерс Юніон" (що є в злуці з Комітетом Промислової Організації) і взвав їх предложити свої домагання. Заразом заявив, що він не дозволить на страйк, бо тут не йде вже тільки про приватні інтереси, але й про публичне добро.

БЛЕК ЗЛОЖИВ ТАЄМНУ ПРИСЯГУ.

ВАШИНҐТОН. — Виходить на яв, що Гюго Блек, як тільки президент назначив його суддею Найвищого Суду Злучених Держав, зложив не тільки звичайну службову присягу, але, й ту, яку звичайно складають новоіменовані судді Найвищого Суду, коли занимають урядування. Ту останню присягу зложив Блек в канцелярії секретаря стейту, і то таємно, так, що ніхто про це не знав. Ось так став він суддею у повній законній силі.

ВИРЕКТИСЯ КЛЕНА, АБО ЗРЕЗИҐНУВАТИ.

ВАШИНҐТОН. — Виходить на яву, що Гуго публично, що вони голосували за назначення Блека суддею Найвищого Суду в тім переконанні, що Блек не був і не є членом Ку Клакс Клена. Дехто з них тепер отверто вимагає від Блека, щоб він публично виявив, що не визнає тих засад, які визнає Ку Клакс Клен, або щоб зрезиґнував зо становища судді Найвищого Суду Злучених Держав.

НЕ МАЄ НЕНАВИСТИ ДО РУЗВЕЛТА.

НЮ ЙОРК. — Ал Смит заявив на передвиборчім вічу, що він ніколи не був проти президента, але був тільки проти деяких річей, які президент брався виконувати, а які є звязані з політикою „Нового Розділу", котра, на думку Смита, є противною тим засадам, що їх голосили такі демократи як Джеферсон, Джексон, Клівленд і Вилсон.

ПИЛЬНУЮТЬ ЗБИРАЧІВ БАВОВНИ ЗО ЗБРОЄЮ В РУКАХ.

АТЛАНТА. — Фармери, що плекають бавовну у Варен Кавнті, в стейті Джорджія, узброїлися в рушниці й так сторожать муринів, що збирають на їхніх полях бавовну, бо бояться, щоб вони не повтікали. Мурини не задоволені з платні, яку одержують від фармерів.

„КІНСЬКА ТОРГОВИЦЯ ПОСАДНИКА ҐЕЙҐА".

АСБУРІ ПАРК. — На 59 річній конвенції Федерації Праці стейту Ню Джерзі заявилися делегати більшістю голосів за кандидатуру сенатора Мура на губернатора стейту. Дейвид Герман, як представник опозиції, яка складалася з членів кавариянеї прислуги, назвав конвенцію по цім голосуванні „кінською торговицею Френка Ґейґа, посадника Джерзі Сити". Тепер хочуть викидати Германа з юнії. Кажуть, що він є агентом Комітету Промислової Організації.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ МІСЦЕМ ЗЛОЧИНІВ.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ. — Прокуратор Чарлз Келі твердить, що Філядельфія відома як отверте поле для злочинців і ґемблерів, бо поліція ні до чого.

РОЗУМНА ПОРАДА.

САН САЛЬВАДОР. — Ель Сальвадор святкує 116-ту річницю своєї незалежности. Конґрес увіковічнив з цеї нагоди память про президента Максиміліяна Ґернандеза металевою плитою, на якій вирито такі слова цього президента: „Пропоную як засаду для політики держави, щоб ніколи не затягати нової позички".

СЕНЗАЦІЙНИЙ ПРОЦЕС У ВАРШАВІ.

Польський публіцист Володислав Студніцький написав брошуру, в якій гостро нападає на президента Варшави, Стажинського, закидаючи йому марнотратство та нездібність у господарськім заряді Варшави. През. Стажинський заскаржив Студніцького за знеславлення.

ТРУСИ В КОЛОМИЇ.

Дня 5-го серпня ц. р. перевела політична поліція кількагодинні труси в домівці товариства „Сокіл", в помешканнях Степана Глібовицького (Пядики біля Коломиї), Тараса Білика, Омеляна Гошовського, Богдана Тичинського, Володимира Маруняка та в домівці читальні ім. Гр. Сковороди. Забрали приватну кореспонденцію, а в читальні ім. Гр. Сковороди ще й одну брошуру. Як зачувати, ці труси є в звязку із розвязанням Українського Спортового Союзу. Вони викликали в місті велике враження.

АРЕШТУВАННЯ В КОВЕЛЬЩИНІ.

Цими днями арештували абсольвента фільософії Миколу Мостовича і його брата, синів священика з Ковельщини, та перевезли їх до Ковля.

ПОКАРАЛИ 89 ОСІБ.

Промисловий виділ міської управи у Львові при участи поліції перевів контролю споживчих крамниць, харчівень і торгових майданів. Покарали 89 осіб за те, що не перестерігали приписів про обовязок виставити ціни засобів загального вжитку, а 30 осіб за санітарні проступки.

ТРИ ЖІНКИ ЗАТРОЄНІ КОВБАСОЮ.

До Львова приїхала туристична прогулька з Варшави. Як тільки поїзд прибув на двірець, закликали ратункове поготівля, бо три учасниці прогульки захворіли, наївшись ковбаси з Варшави. Видно, що ця ковбаса була несвіжа.

ЗА СЕРНУ — ЧОЛОВІК.

Лісничий Е. Keніг постріляв у Ланах, повіт Камінка Струмилова, з револьвера в шлунок Ф. Мрочковського, схопленого при вбитій серні.

ВОВКИ СХОПИЛИ 8-ЛІТНЬОГО ХЛОПЦЯ.

В лунецькому повіті вовки схопили 8-літнього пастушка Мих. Леоновича. По хлопцеві щез усякий слід. Його шукають люди з 8 сіл.

БЕРЛІН У 7000-ЛІТТЯ.

Цими днями Берлін святкує 700-ліття свого існування. Преса, оголошує статті про історію й стан міста. Сьогодні Берлін займає 88,000 гектарів, з чого 2,180 гектарів припадає на парки. Берлін має тепер 4,227,200 мешканців, 1,400,000 мешкань, 4,419 км. вулиць, 91,000 газових ліхтарень, 22,000 електричних ліхтарень, 171,000 самоходів, у тому 81,000 особових, 3,000 самоходових дорожок, 44 кінних дорожок, 10,000 гаражів, 13,440 ресторанів, 1,000,000 радіослухачів, 30 театрів, 400 кін і т. д.

ЗАПИСУЙТЕСЬ НА КУРС УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В УНІВЕРСИТЕТІ КОЛУМБІЯ!

Цьогорічний курс української мови в Колюмбійськім університеті в Ню Йорку зачинається в пятницю, 24. вересня 1937 р. (перша лекція). Учні дістають за кожне півріччя (семестер) 3 точки. Шкільна оплата за одно півріччя виносить $30 і $5 вписового, разом $35. Вписи на цей курс тревають цілий тиждень від 20 до 25. вересня включно, кожного дня (крім суботи) від години 9-тої рано до 9-тої ввечір (в суботу від год. 9 рано до 1 зполудня). Наука буде відбуватися кожної пятниці від год. 7—8:40 у будинку, що називається Philosophy, (кімната число 302). Виклади відбуваються українською мовою з усякими поясненнями мовою англійською. Цей курс — це вищий (advanced) курс української мовою з практичними вправами. Від студентів вимагається знання української мови настільки, щоб розуміли (бодай у більшій частині) виголошувані виклади вчителя.

ЖИДАМ НЕ ВІЛЬНО ЇЗДИТИ РАЗОМ ІЗ АРІЙЦЯМИ.

Національ-соціялістична преса в Берліні виступає з рішучою вимогою покласти нарешті край тому становищу, щоб арійці їздили в залізничих вагонах разом з жидами. Надалі при білетових касах на залізницях питатимуть пасажира, хто він — жид, чи ні? Арійці міститимуться в одних вагонах, а жиди в других. Коли в поїзді є тільки один спальний вагон, то для жидів призначатимуть окремі переділи. Нарешті контрольори поїздів слідкуватимуть за тим, щоб у товаристві арійців жиди не їздили.

ЗАТРУЛАСЯ ДУРМАНОМ.

У Станиславові 9-літня донечка господаря Михайлишина затрулася дурманом (овоч дивдерева, подібний до каштана). Вона знайшла цей овоч на полі й зїла його. За хвилинку попала в божевільну веселість, впала на землю й зачала без упину сміятися. Заки прибув лікар, дівчина померла.

КРІШНАМУРТІ СИН ЖИДІВСЬКОГО ЖЕБРАКА.

У Варшаві помер 74-літній жебрак Шльома Ґрінберг. Він заявив перед смертю, що його син це Крішнамурті, „месія" теософів. Чи воно правда, не знати. Щойно розглядають цю справу. Крішнамуртія „відкрила" як теософа 1910-го року Анна Безант. Створила навіть окремий орден „Зорі Сходу" з головним осідком в Омені (в Голяндії). Цей орден почитає Крішнамуртія як „нового месію" й мав 100,000 членів. Теософічна наука Крішнамуртія походить з індійських джерел, але має европейські впливи. Основна ціль життя — на думку Крішнамуртія — це інтуїтивне схоплення божеського всесвіту в індивідуальному „я". Крішнамурті написав: „Королівство щастя" (1928), „Промови до вогню" (1929), „Безсмертний приятель" (1929), поезії); „Шукання" (1929), „Тепер" (1930) і „Дійсність без стежок" (1930).

БЕЗРОБІТНІ ДЕЛЯТИНА НЕ МАЮТЬ ДЕ ЖИТИ.

Повітовий виділ у Делятині велів 15 найбіднішим родинам опорожнити місцеві бараки до 48 годин. Тому, що повітовий виділ не призначив безробітним місця, де моглиб вони приміститися, вони вислали до премієра ген. Славой - Складковського телеграму з проханням інтервенювати.

ДЕМОНСТРАЦІЯ ЦИГАНІВ.

В Ковалівці, бучацького повіту, арештували трьох циганів за крадіж коней і сфальшування особистих виказок. У звязку з цим уладила проїжджаюча через Ковалівку ватага циганів перед будинком поліції демонстрацію. Демонстранти домагалися звільнити придержаних. Справу зліквідували при помочі поліційних пімог.

ВБИВСТВО НА ПОЛІ.

На вертаючогося від своїх коней з пасовиська додому Д. Кінаша в Топорові, пов. Радехів, напали чотири невідомі чоловіки, один з них стрілив до Кінаша з карабіну й поцілив його в голову так, що Кінаш помер на місці. Напасники втекли. Ведуть слідство в цій справі.

ВІДКРИЛИ ПЕЧЕРУ.

Цими днями в Альпах на озері Гальштат припадком відкрили велику печеру, 1,000 метрів довгу. Ця печера має 7 менших печер, а в них зледовілі водопади. Відкрита печера буде творити цікаву туристичну атракцію.

КОНСЕРВАЦІЯ ЗАМКУ КНЯЗЯ ЛЮБАРТА.

В Луцьку стоїть опущений замок князя Любарта з 14-го віку. Тепер рішили цей замок зремонтувати. Воєвідський консерватор вназначив на ту ціль 2,000 зл.

ОПЯНЮЮЧИЙ ВПЛИВ САЛАТИ.

Салати є кілька родів. Та кожний рід салати має в собі салатне молочко, трошки гірке, що до певної міри опянює людину та наводить на неї сон. Найбільш опянюючу силу має в собі так звана з латинська „ляктука віроса", але вона не надається як городина до звичайного вжитку. Вона має надто багато в собі опянюючого соку. Але й звичайна, городова салата, „ляктука сатіва", має в собі трошки опянюючого соку. І власне тому салата викликує в людини нервове успокоєння й бажання заснути.

З салати породи „ляктука віроса" виробляють лікувальний екстракт, що то продають його по аптиках як лікарство для успокоювання нервів та на безсонницю. З того виходить, що й звичайна городова салата має до певної міри подібний вплив. Значить, що салату добре їсти як здорову поживу, що має в собі потрібні для тіла витаміни і такий сок, що успокоює нерви.

Ту речовину в салатнім молочку, що має успокоюючий вплив на нерви людини, по вченому, з латинська, називаємо „ляктуцін".

ПРИЯЗНЬ МІЖ НІМЕЧЧИНОЮ І ПОЛЬЩЕЮ РВЕТЬСЯ

ДАНЦІҐ. — Данціґська влада, яка знаходиться вцілості в руках гітлерівців і як така співпрацює тісно з Берліном, арештувала на своїй території десятьох польських листоношів, які за польсько-данціґською умовою мали право виконувати там службу польської почті. Листоношам відібрано примірники кількох польських газет, які є заборонені на терені Данціґу. Польська влада висказує своє обурення, а польська преса зчинила справжню бурю, домагаючися супроти Данціґу гострих репресій.

ПРИЯЗНЬ МІЖ ІТАЛІЄЮ І ЯПОНІЄЮ ЗАТІСНЯЄТЬСЯ.

МОСКВА. — Совєтська преса дуже занепокоєна вістками, що між Японією й Італією ведуться тайні переговори, які мають довести до підписання протикомуністичного фронту, на зразок того, що вже існує між Японією і Німеччиною. Совєтський офіціоз „Правда" говорить, що до підписання цеї умови прийде ще перед приїздом Мусолінія до Берліна. Коли ці три великі держави створять спільний протикомуністичний фронт, то вони стануть справжньою небезпекою для Совєтів. Супроти цього совєтські часописи апелюють до демократичних країв, щоб вони в імя демократії створили також спільний фронт і охороняли Совєти від агресії фашистівських держав.

У СОВЄТАХ РОБІТНИКА СТРАШНО ВИКОРИСТОВУЮТЬ, А ПРО СВОБОДУ И НЕ ЧУВАТИ.

ПАРИЖ. — У черговому дописі перебуваючий у Парижі на відпустці кореспондент „Ню Йорк Таймса" Гаролд Дені, говорить: „За 20 років революція зробила такий маленький крок наперед до рівноправства, наскільки вона цього рівноправства фактично не потягнула взад, що совєтський робітник є найбільше використуваний на світі; мало є людей, що мають менше свободи, ніж її мають нині москалі. Повним гамульцем на свободу є всюди присутня і майже всемогуча політична поліція. Бувають випадки, що висилають людей до тюрми, або на заслання, за замітки, зроблені в приватному товаристві, які то замітки присутній у приватному гурті тайний агент уважає за нельояльні. Коли люди взагалі хочуть говорити про якісь делікатні справи, то говорять шепотом".

ПАТРУЛЮВАННЯ СЕРЕДЗЕМНОГО МОРЯ.

ЛОНДОН. — Англійські й французькі воєнні кораблі в числі біля 150 розпочали патрулювання Середземного моря перед піратськими підводними лодками, що нападали на чужі кораблі та їх затоплювали. З домашніх англійських портів відплили свіжі скріплення. Сполучена англійсько-французька фльота є найсильніша від часів вибуху війни, що на Середземному морі появлялася.

ІТАЛІЙЦІ НЕЗАДОВОЛЕНІ З ЦЬОГО.

РИМ. — Вірджиніо Ґайда, який у скрутних хвилях все забирає голос і якого називають „голосником" самого Мусолінія, помістив статтю, в якій остерігає Англію, що вона сама на спілку з Францією береться патрулювати Середземне море, а виключає від того Італію. Ґайда говорить, що колиб Італії відступили частину контролі нарівні з Англією і Францією, то вона співпрацювалаб з ними. Коли ж цього не буде, то це готово пошкодити англійсько-італійській приязні.

ПАРИЖ. — Правдоподібно під натиском Москви французькі політичні круги склонні продовжувати патрулю на Середземнім морі в тім складі, що є нині, і не включати до неї Італії.

ЛОНДОН. — В англійських кругах сліднa охота піти назустріч Італії і втягнути її в спільну контролю Середземного моря. Англія боїться, що коли вона відтрутить Італію, то Італія впаде цілком в обійми Німеччини, що є цілком противне англійській політиці. В Англії побоюються, що відсунення Італії може закінчитися військовим італійсько-німецьким союзом. Вибираючись до Берліна, Мусоліні задумує взяти з собою маршала Бадолія. Супроти цього англійці напиратимуть, щоб зробити ще одну міжнародню конференцію і провірити ухвали, зроблені в Ніоні.

ЕСПАНСЬКІ РЕВОЛЮЦІОНЕРИ РОЗПОЧАЛИ НАСТУП.

ЕНДАЄ. — Еспанські революціонери розпочали загальний наступ на позиції лівих військ. Не звертаючи уваги на погану погоду, дощ, мряку, а навіть, у деяких околицях сніг, їх тяжка артилерія обстрілювала позиції лівих, а потім їх піхота перейшла в наступ. В багатьох місцях лінії лівих відійшли взад. В околиці Мадриду ліві наступ відбили. Літаки революціонерів бомбардували Валенсію.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
81 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЗАКОН СВІТУ

Якби у нашім орґані появився такий опис перемаршу націстичної працюючої молоді у Нірнберґу, як це подав „Ди Ню Йорк Таймс", то цілком певно знайшлисяб такі, що назвалиб зараз „Свободу" ґітлерівською чи націстичною ґазетою. Та власники „Таймсу" жиди, а сам часопис, як відомо, не щадить у нічім Гітлера, та, де може, там таврує націстичний рух і націстичні теорії. Та проте знаходимо в тім самім часописі й такі образи з націстичної Німеччини, про які кореспондент цього часопису, Ф. Т. Бирчел, пише з повним признанням, висказуючи явно, що вони зробили на нього велике, зворушливе й дуже поважне враження. Ось таким образом був для цього кореспондента перемарш тисяч осмалених сонцем молодих хлопців (були теж там і дівчата), що з рискалями на плечах маніфестували переконання, що свою відданість Батьківщині треба документувати працею. Була це маніфестація перших полків тої молоді, яку, згідно з приписами закону, притягнено до праці, до тої чорної фізичної роботи, завдяки якій повстають гарні гостинці, осушуються багна, очищуються брудні дільниці міст, себто підноситься культура і добробут краю. До такої праці є притягнена тепер у Німеччині вся молодь, а це значить і та багатська, що походить із шляхетських родів, для якої давніше того роду праця була пониженням. Американський кореспондент каже вірити йому на слово, що цей виступ працюючої молоді був дійсно імпозантний. А Дороті Бромлі з „Ню Йорк Ворлд Телеґрам", що теж поборює націзм у дуже гострий спосіб, признає, що таки треба вірити кореспондентові „Таймса" на слово і добре над цею справою призадуматись. Хоч вона бажалаб, щоб молодь чи люди взагалі були радше захоплені кличами волі, рівности і братерства ніж націоналізмом, то не перечить, що в Німеччині зроблено з праці свого роду релігію. І ось тим видвигненням культу праці в Німеччині є теж зворушений кореспондент „Таймсу", як і тим, що Гітлер говорив до молодих хлопців, коли казав їм, що їх давніше виховувано в тім молодечім віці для вживання життя, а тепер на те, щоб вони себе працею здисциплінували і стали готовими до самопосвяти, до спосібности вміти вибороти Німеччині повну свободу, а не її вижебрувати.

Виходить, що й у націстичній Німеччині можна подибати щось таке, що може зворушити навіть найбільших ворогів націзму. Чи не треба на такі річи звертати уваги і нам? Чи з цього „культу праці" в Німеччині не можна і нам багато дечого навчитись? Нам, про яких говорив Франко, що так багато є в нас праці до виконання, а так мало робітників.

Ще додамо, що націстична Німеччина переводить культом праці практично те, що вже давно дораджував славний французький письменник Еміль Золя, що то в своїй промові до молоді взивав її знайти „віру в працю", називаючи працю „єдиним законом світу", реґулятором, що „тягне орґанічну матерію до її мети".

ЗА ДВА ТИЖНІ...

(Для „Свободи" з Парижа).

Перечитуючи закордонну пресу, бачиш, що навіть ті суспільно - політичні кола, які ставляться до Москви з симпатіями, вже признають, що советський режім дуже поважно хворий.

Використовуючи цю внутрішню хворість Москви, міжнародні потуги роблять потрібні їм політичні потягнення. Вже не є тайною, що, наприклад, **Ніпон** (Японія) розпочав нові военні операції в Китаю саме тепер тому, що переконаний у безсиллі СССР протиставитися його експанзії на Далекому Сході. А із зростаючою перемогою ґен. Франка в Еспанії Москва дістає новий болючий удар і в Европі.

Захитання положення Москви за кордоном є безпосереднім наслідком тих подій, що вже від кількох місяців відбуваються в советському Союзі. Міжнародні чинники зачинають розуміти, що неможливо поважно рахуватися з такою „державою", де майже що дня цілими „пачками" розстрілюють урядових достойників ріжних ступнів (до советських міністрів і маршалів включно!), і то за такі злочини, як зрада, шпигунство і т. д. Европейській свідомості ці явища недоступні до зрозуміння, дарма, що численні аґенти Сталіна вживають просто героїчних зусиль, щоб зясувати в приятливому для нього насвітленні причини тої крівавої масакри, яку він переводить над советсько - партійним апаратом і цілим населенням.

Все це розуміє й советський уряд. Він багато дав би за те, щоб припинити цю повсякчасну демонстрацію власного гниття й розкладу перед зверхнім світом, але вже самий безсильний це зробити. Бо події захлистують його самого з головою. Щоправда, советський Союз формально ніби існує як „велика держава", з певним ладом, окремими завданнями й власною політикою. На діліж — це вже хворий гнійник, безнадійно затроєний бакцилями внутрішньої революції. Бо тільки при революції — притому такій, яка вже вспіла заглибитися в усі ділянки суспільно-політичного життя країни — можливі ті явища, що їх з дня на день спостерігаємо в СССР.

Спираючись на інформаціях советської й закордонної преси, ми зібрали тільки за **два останні тижні** матеріял про боротьбу влади з ворожими їй внутрішніми чинниками. Тільки **за два тижні!** Але й за цей короткий час можна зложити справді імпонуючий малюнок того крівавого божевілля, що поглинує Москву і її „соціялістичне будівництво". Ось факти.

Советська ґазета „Дальновосточная Правда" (з 10. серпня) сповіщає про **розстріл 72 советських урядників,** обвинувачених у „контрреволюції" та шпиґунстві на користь Ніпона. Як твердить акт обвинувачення, розстрілені переводили за вказівками директорів далекосхідніх советських залізниць, Гунзиленка й Печенюка (українці? — Наша заввага), саботажі, дезорґанізували транспорт і викликували катастрофи потягів з червоноармійськими частинами. Остання катастрофа скоїлася перед кількома тижнями, причому розбито 40 ваґонів, вбито 14 червоноармійців і поранено 40. **За останні три місяці на Далекому Сході розстрілено вже 376 осіб.**

Советська „Красная Ґазета" (з 21. серпня) повідомляє, що присудом военного трибуналу ленінґрадської округи **розстрілено 8 осіб,** а це: Лисенко, Павловський, Данілов, Курочкін, Тумченко, Федорів, Докучаїв і Кудевіто. Розстрілені, займаючи відповідальні становища в індустріяльних підприємствах Ленінґраду, переводили саботажі, диверсійні акти й убивства робітників — все це з метою „викликати невдоволення населення з советської влади".

„Ленінґрадська Правда" (з 30. серпня) інформує **про розстріл 7 осіб:** Тарасюка, Миколаєва, Сірова, Самохвалова, Михайлова, Смірнова і Федорова. Вони займали відповідальні становища в постійному апараті й у дирекціях совгоспів та, використовуючи своє службове положення, провадили "контрреволюційну" роботу з метою повалененя советського режіму. **Цим же трибуналом засуджені на розстріл дві вчительки дитячого садку — Ґеорґієвська й Іванова.** Вони, кажуть, отруїли 12 дітей з метою викликати обурення населення супроти влади...

„Ленінґрадська Правда" (з 1. вересня) подає коротку вістку про політичний процес супроти членів підпольної „антисоветської ґрупи". Всіх підсудних було 11 осіб. Серед них голова ісполкому Дмитренко, директор МТС Семенів, секретар партійного комітету Василів, далі аґрономи, ветеринарні лікарі й керівники колгоспів. **Всі підсудні вже розстрілені.** Водночас у ленінґрадській області відбувався другий процес супроти 12 советських і партійних урядників, обвинувачених у контрреволюційній діяльності. **Вони також уже розстрілені.**

В Тифлісі відбувся процес над ґрупою грузинських націоналістів. Члени цієї ґрупи підготовляли змову супроти уряду советської Грузії, зокрема вбивство керівника місцевої компартії, Берії, переводили саботажі на фабриках і в колгоспах та змагали до відірвання Грузії від советського Союзу. **Тифліська ґазета „Заря Востока" (з 1. вересня) стверджує, що всі члени згаданої ґрупи розстрілені.**

В днях 29. серпня до 1. вересня в псковській окрузі відбувався великий політичний процес. На лаві підсудних засіли керівники підпольної антисоветської орґанізації. Їх обвинувачено в тому, що викликували невдоволення населення супроти влади та орґанізували розрухи в прикордонних районах. Ця орґанізація розгорнула також широку контрреволюційну роботу, скеровану до підриву господарки колгоспів, зменшення врожайности й винищення колгоспної худоби. **З „Красной Газети" (з 1. вересня) довідуємося, що підсудні вже розстрілені.**

Дня 1. вересня розстрілено 10 робітників заводу „Красная Заря". Обвинувачено їх за диверсійні акти, зокрема за аварії, що вони їх переводили з метою вбивства робітників на виробництві та викликання обурення супроти советської влади.

В Україні, в місті Ростові, відбувається процес проти 13 советських урядників, що труїли колгоспну худобу з метою компромітації советської влади. **За подібні злочини притягнено в місті Озів 12 ветеринарних лікарів.** Внаслідок цих процесів треба чекати в найближчих днях нових розстрілів.

При кінці серпня Москва зарядила „чистку" урядового апарату в туркменській советській „республиці". Усунені з посад, як „вороги народу", голова ЦІК Туркменістану Айтаков, члени президії ЦІК Атабаїв і 8 вищих урядників-туркменів. Чистку викликали націоналістичні ухили советських діячів у Туркменістані."

Подібну чистку переведено в советських і партійних орґанах Сибіру. **Ґазета „Советская Сібірь" оголошує довгий реестр заарештованих осіб, що займали вищі становища в місцевому апараті.** Всі вони проголошені зрадниками, хуліґанами, саботажниками й „фашистами". Серед заарештованих є керівники компартії Пантюхов, Спрінґсіс, Янцевський, Акімов і Мурашкін, а також комсомольські діячі: Стібінґ, Ремпель і Бернґард. **У Владивостоці заарештовано 5 керівників советської кінематоґрафії** за те, що старалися надавати фільмам „контрреволюційний" зміст.

Зачалися переслідування артистів державного театру у Вірменії. Вірменський театр обвинувачують у націоналістичних ухилах, які виявилися в тому, що його дирекція відмовлялася ставити московські песи.

„Комсомольська Правда", (з 29. серпня) друкує резолюції IV. пленуму ЦК комсомолу. **З цього документу виявляється малюнок цілковитого внутрішнього розкладу орґанізацій комуністичної молоді. В керівних орґанах комсомолу засіли „вороги народу", які вербували серед комуністичної молоді членів для підпольних антисоветських орґанізацій, що переводили саботажі й терор на представниках влади, давали тайні відомости „аґентам німецько-японського фашизму" і сіяли серед советської молоді невдоволення з компартії й режіму.**

Керівники комсомолу, зокрема його ґенеральний секретар Косарев, замісць боротися з цими явищами, займалися пиянством, розпустою і писанням брехливих рапортів, що, мовляв, у комсомолі „все блаґополучно". У звязку з цими грізними для Москви явищами в комсомолі, заряджено його цілковиту переорґанізацію. Низку комсомольських секретарів заарештовано й на їх місце призначено інших.

Нарешті, остання найбільша сензація! Аґенція Гаваса принесла вістку, що бувший голова уряду советської України, Любченко, покінчив самогубством. Причини самогубства політичні. Любченко очевидно оказався замішаний у протисталінську опозицію й побажав краще самому покінчити рахунки з життям, ніж сконати в льохах ҐПУ. Любченко добре знаний і українській еміґрації. Це був найвиразніший представник тої породи „малоросів", яким Т. Шевченко дав назву „підніжки, грязь Москви". Ще недавно Любченко виголошував на московських зїздах рабські заяви відданости Сталінові й прокляття в бік українських націоналістів. Тепер дочекався й він черги, як Скрипник, як тисячі інших московських прислужників... Цікаво, що не так давно самогубством скінчив і голова уряду советської білоруської „республики" — Шевяков...

Жорстока чистка привела до того, що влада змушена скликати зїзд компартії для вибрання членів ЦІК на місце тих, які „вибули" з його складу. Для ясности скажемо, що ЦІК це свого роду советський парлямент. У 1934 р. ЦІК складався з 71 членів. Тепер їх значно менше... **З цих „народніх вибранців" 3 розстріляно, 1 „скінчив самогубством", 7 арештовано, 5 „умерли", 4 поділися, „невідомо куди", і 3 формально звільнено за політичну „неблаґонадьожность"...**

Ось „білянс" правління „любімава вждя народоф" тільки за два останні тижні! Це все знані факти. А скільки тих незнаних?! Чиж дивно, що критичні представники закордонної опінії зачинають із жахом дивитися на СССР, який видається їм за слоїк із скорпіонами, що взаємно себе пожирають?

В останніх числах советської преси, поруч із численними нотатками про діяльність „контрреволюціонерів", з незвичайним занепокоєнням вказується на зріст релігійних настроїв населення. **Безбожницька акція банкротує** в усіх областях СССР. Советська ґазета „Труд" (з 27. серпня) інформує між іншим про посилення релігійної акції серед шахтярів у Донбасі. Шахтярі колективно будують молитовні доми, обкладають себе податками в користь церкви, все частіше хрестять дітей, беруть церковні шлюби і т. д. Побільшується попит на книжки релігійного змісту. У звязку з цим „Труд" почав нагінку на союз безбожників України, обвинувачуючи його в бездіяльності. На небезпечний зріст релігійности вказує й „Комсомольська Правда" (з 15. серпня). Там читаємо, що „націоналісти, бухарінці, троцькісти й інші дворушники (ось горох із капустою! — Наша заввага) пробують простягати руку церковникам для розкладової протисоветської роботи". Ґазета домагається, щоб цією справою занялася прокуратура...

Ось так представляється внутрішній стан СССР, і то напередодні 20-річного „ювилею" панування большевизму! Коли дописуємо ці рядки, наспіла вістка про нові розстріли 8 „саботажників" у красноґвардейському районі. На чолі цієї ґрупи був секретар парткому, Василів.

М. Орґанський.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

Пітсфілд, Масс. — Збірка в сумі $15, про яку поміщено допис з Когоз, Н. Й., відноситься до збірки на пікніку в Пітсфілд, Масс.

Знає її.

Жінка (до чоловіка): — Ось тут я принесла тобі з аптики лікарство. Маєш його заживати що десять хвилин. Я дам тобі тепер його ложку і на секундочку вийду до пані Гаркувихи, маю їй дещо сказати.

Чоловік: — Ах Боже, а хтож мені потім подасть другу ложку лікарства?!

Пех.

— Ви сказали, що черепахи живуть по триста літ, а моя черепаха здохла того самого дня, коли я її купив у вас!

— Алеж то пех, прошу пані! То вона певно того дня кінчила триста літ!

Ґ. Ґрубер.

СОВІСНА МАШИНІСТКА

Ґерда Петерс вибивала на писальній машинці останні рядки листа, відложила на бік копії і занесла їх до шефа для підпису.

Павло Тельтчер, молодший директор фабрики мила та перфум під фірмою „Тельтчер і С-ка", не був сам. Над ним нахилився його приятель Ральф Гамершляґ у шкіряному фотелі і дивився з цікавістю на молоду секретарку. Ґерда помітила цей погляд, але так, як- [illegible] звернути на нього уваги. Вся її увага спрямована була на директора: чи не має він якогось заміту у справі листів. Ні; листи були в якнайсолiднішому порядку.

Коли Ґерда зачиняла за собою двері, почула нараз, як приятель Тельчера сказав: „Гарна дівчина, ота твоя секретарка". Ґерді кров наплила на лиця, і зважилась зробити те, що вважала за негідне секретарки — зупинилась під дверми надслухуючи.

— Ґарна?... навіть більше. Це ідеал секретарки, найточніша і найсолідніша з тих секретарських машин. Вона сама є частиною своєї машини, якби не мала ні тіла ні крови. Чи гарна? Бігме, не можу тобі цього сказати, бо не мав нагоди придивлятись. Для мене це ідеальна бюрова сила.

Ґерда поблідла. В одній хвилині була на своему місці. Аж тепер знала, чим вона є для нього! Пригадувала собі його поведінку, і пригадала собі передівсім те, що казали про нього у всіх відділах фірми: що це бабій, як значуче підсміхались, коли вона виходила з його кабінету. І пригадала собі найважніше — свою присягу, що в неї він не матиме щастя...

Але згодом пішло все інакше. Від двох місяців сиділа вона тут як вірна помічниця молодого директора, а він не зробив нічого такого, що виправдалоб його погану славу. Він не звернув навіть уваги на те, що вона зпочатку була сувора і стримана, а потім і не помітив, що вона червоніласся, як він входив. Зовсім не дивився на неї, якби була бюровою машиною.

Ґерда похилила голову пригноблена і сльози підступили їй до горла. Її погляд блукав розгублено по малій кімнатці і спочив на клявіятурі машинки. „Ти — моя єдина приятелька, подумала вона; тільки тобі можу довірити все те, що відчуваю".

Бездумчиво витягнула папір, вклала його на валець і руки її почали перебігати по клявішах, хоч сльози скапували з очей. Писала, бо звикла писати, таксамо, як інші говорять.

„Павле! Хоч раз дай мені нагоду порозмовляти з тобою, навіть, коли не хочеш. Бачу, що минаєш мене що дня, не поглянеш навіть на мене і не прочуваєш, як я тужу за розмовою з тобою. Чи дозволиш мені бодай цей раз сказати тобі..."

І писала сторінку за сторінкою. З бюра давно вже вийшов її шеф та інші співробітники і до її кімнати ввійшов сторож, щоб зробити порядок. Щойно тепер відчула вона, що сподівається із своїх почувань і що терпить.

Було вже пізно. Перечитала ще раз написаний текст, як це робила з усіма паперами, які виходили зпід її руки. Навіть поклала запинки і крапки, із почуття системи та порядку... і щойно тоді зрозуміла, що це була звичайна примха. Подерла лист і вкинула його до коша.

На другий день Ґерда прийшла до бюра бліда. Засіла до праці і за хвилину почула наказ із бюра директора:

— Панно Петерс! Прошу мені передати копії нашого листування з фірмою Павдельмаер і Спілка.

Ґерда витягнула одним енерґійним рухом течку з буквою „П" і ввійшла до бюра директора, сказавши холодно і нервово „...-дий-день". Він навіть не поглянув на неї. Вона бачила тільки невиразний обрис його обличчя, зупинилась на ньому ніжно на одніську мить і відійшла до своєї машинки. І знову почалася та сама писанина: „...Маємо честь повідомити вас, що ми вислали вам замовлені вами..."

Писала, не памятаючи нічого. Навіть не чула, як із сусідньої кімнати її товариші праці пішли на обід. Нараз хтось поклав руки на її пальці і зупинив їх у праці. Заки вона встигла оглянутись, два сильні рамена охопили її і притиснули. Ґерда повірила, що сталося якесь чудо. Так, це був її шеф — Павло Тельтчер.

Годину пізніше вона сказала до нього вся щаслива:

— Я не розумію одного, мій коханий! Ще вчора ти назвав мене бюровою машиною, а нині...

— Нині ти моя солодка дівчина — перервав Ґерді її шеф. — Ти була ввесь час така холодна, така байдужа... Я ніколи не був би відважився, якби не був знайшов нині твого листа...

— Листа? Якже це можливе, я-ж його подерла і викинула!

— Це дуже можливе. Але ти залишилася точною і солідною секретаркою і зовсім механічно положила копію свого любовного листа до течки з паперами під буквою „П".

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

ЯК ПРОСВІЧАЄТЬСЯ БРАТА.

Одна большевицька ґазета в Канаді, що вважає себе українською, містить довшу статтю: І. Є. Репін (Біоґрафічний очерк). Стаття говорить про великого маляря Іллю Репіна, отже справді може принести щось цікакве й повчальне для читача. Замітне й характеристичне, як цю справу обговорила ця, мовляв, українська ґазета.

„Великий російський художник І. Є. Репін народився 24. липня 1844 року в сімї військового поселенця в Чугуеві. Тут на берегах Дінця пройшло його дитинство". І так далі цілими уступами говориться про російськість Репіна, і доперва аж під самий кінець зазначується: „Народившися на Україні, глибоко знаючи побут, життя і мистецтво українського народу, він писав 1914 року в журналі „Нива": „Час думати про український стиль в мистецтві і почати розвиток його народних безпосередніх імпровізацій".

До якої нації зачислити артиста - маляря, що родився в Україні, знає глибоко побут, життя й мистецтво українського народу, котрий думає про український стиль у мистецтві? Чи це російський маляр? Якжеж тоді назвати артиста, що родився в Московії, знає глибоко життя, мистецтво й побут москалів і думає про московський стиль у мистецтві? Теж російським малярем?

УЧИТЕЛЬ І УЧЕНИК.

Каже большевицька стаття, що великий російський художник І. Є. Репін вирвався вчитись у „колишню петербузьку академію художеств" (в якуж він міг вирватись, як не в таку, *яка тоді була?*) та що він пробув *там 4* роки.

З цього нібито має виходити, що він російський маляр.

Трохи нижче говориться, що він перебував за кордоном 10 літ, від 1878 до 1888 р.

Чомуб не назвати тоді Репіна закордонним артистом?

ЯК НАЗИВАЮТЬСЯ ОБРАЗИ?

Приписавши Репіна в російські малярі, себто приписавши артистичні заслуги Репіна московському народові, большевицький письмака називає низку образів цього маляря.

І замітно, що кожний майже образ називає в цій нібито українській статті московською мовою. Отже один образ називається: „Мужичок з дурним глазом", інший: „Отдих мостовщиков", третій: „В избе", ще інший: „Мужичок из робких", ще інший: „Крестний ход в Курской губернии".

Що це значить? — спитається український читач. Що це таке „дурний глаз"? Що це таке „мостовщиков"? Що це таке „изба"? Що це за такий „мужичок из робких"? І що це таке „Крестний ход"?

Коли взяти анґлійську книжку про цього маляря, то стрінете там назви цих усіх образів передані анґлійською мовою. Чомуж це большевики назв образів Репіна не передають по українськи, але по московськи? Чи на те, щоб читачеві підсунути думку, що українською мовою цих річей передати не можна?

ПРОТИ ЧОГО ПРОТЕСТ?

Пишуть: „В знаменитій картині „Бурлаки" Репін підняв гнівний голос проти тяжкого рабства, пригнічення трудящих".

Цей образ представляє валку бурлак, що, ступаючи берегом ріки, запряжені в шлиї, як коні або мули, тягнуть за собою рікою тяжку баржу. Дивлячися на цей образ, можна додуматись не одного протесту проти пригнічення трудячих. Обличчя бурлак змальовані так, що можна приписати артистові й бажання запротестувати проти мовчаливого терпіння самих бурлак.

Звісно, большевицький письмака мовчить про цей протест. Він мусить навіть навчати своїх читачів не бачити цього протесту: адже большевицька диктатура вчить своїх підданих терпіти найтяжчі утиски мовчаливо, без протесту, як худобина. Що сталосяб зкомісарами, якби ці бурлаки почали нетерпеливитись, проявляти невдоволення, бунтуватися проти ярма? І де тоді булиб ті комісарські наймити в Америці?

ДВА ПОХОДИ.

Стаття задержується довше на образі Репіна „Крестний ход в Курской губернии".

Він зображає похід російської православної церкви до чудотворної ікони. Образ викликав протести офіційної православної церкви, бо на ньому зображені їдучі на конях жандарми, що бють кнутами учасників походу, як виходять поза дорогу.

„Отже не благочестива церковна картина привернула увагу художника, а сваволя, знущання з обдуреного народу" — робить висновок большевицький ґазетяр.

Чи справді знущання з обдуреного народу? Є на образі знущання, і є народ, але де саме обдурення? І чому ґазетяр каже, що обдурений народ іде до чудотворної ікони, коли цеї ікони на образі не видно? Звідки знати, що він іде до ікони, а не, наприклад, до мощів?

Чому ґазетяр підсуває глядачам те, чого на образі нема? Чи на те, щоб не пустити глядача добачити в цім образі з минувшини щось таке, що ще є тепер? Чи не нагадає цей образ релігійної процесії під опікою жандармів з царської Росії видовищ з комуністичної Росії, наприклад, процесії першого травня в Москві? Чи тепер нема товпищ народу? Чи тепер не йдуть до мощів — цим разом уже не Івана Кронштадського, але Іліча Леніна? Чи не несуть ікон, уже не Богородиці, але Сталіна? І чи не їдуть боками поліцаї, жандарми, чи не чатують по кутах сотки й тисячі шпигунів Ґе-пе-у?

Чи не ясно, чому комуністичний письмака з таким поспіхом замазує значіння образу Репіна?

ІВАН ГРОЗНИЙ.

Або образ: „Цар Іван Грізний і його син". „Це не просто траґедія батька, як дехто тлумачить", каже стаття. „Це розвінчування самодержавства, показ царя-злочинця, вбивці сина".

Хтож може вцьому бачити „просто траґедію батька"? І чи лише до царя-самодержця цей образ відноситься? А чи не може він відноситися, наприклад, до батька-комуніста, що пішле свого сина на розстріл большевиками як некомуніста? Або чи не може це відноситися й до сина-комуніста, який пішле на розстріл свого батька за ворожнечу до комунізму? Або чи не може це відноситися до секретаря комуністичної партії, як пішле на розстріл своїх найближчих приятелів за троцькізм?

Адже вбив божевільний цар Іван свого сина якраз за те, що не слухав сліпо його волі. За що інше гинуть нині люди в Росії?

„ЗАПОРОЖЦІ".

Найцікавіших уже річей наговорив большевицький ґазетяр про образ Репіна „Запорожці пишуть лист султану".

Цей образ відомий усім українцям. Представляє він знану подію з української історії, як українські козаки з Запорозької Січи написали з глумом повний образливих слів лист турецькому султанові, що домагався від них піддання. Большевицький ґазетяр пише, що той образ має спеціяльну вартість у теперішних часах, коли „озвірілий фашизм і його підлі наймити — троцькістські, бухарінські, націоналістичні бандити зухвало замахуються на нашу батьківщину"... Він хоче цим сказати, що, дивлячися на той образ, українці побачать себе в запорожцях, а в султані й турках троцькістів, бухарінців, „націоналістичні банди".

Чому саме мають вони бачити в султані Троцького, або Бухаріна, або українських націоналістів? Чому не побачитиб їм, наприклад, Сталіна, Ворошилова й Молотова? Чому бачити їм когось, що живе в Мексику, або в Берліні, або лежить у гробі, а не когось, що своєю загребущою лабетою живе в Україні, здирає з неї данину, точить піт і кров? Невже большевицька їдь уже так прожерла розум і серце українців, що вони будуть бачити скорше можливих гнобителів ніж уже сущих? Скорше будучих і майбутніх, ніж сьогочасних?

Мені здається, що якби українські мозки справді вже були так переїджені ржею московської пропаґанди, то московські гнобителі не потребувалиб наймати нікого перекабачувати, значіння образів великого маляря на большевицько - московський лад. Видно, що їдемо, коли собаки брешуть.

Вже згори знає.

— Чи ви знаете, що говорять про вашу дочку?

— Це брехня! Звичайне очорнювання! А що говорять?

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ГЕЙЗЛЕТОН, ПА. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 85, повідомляє місцевих і позамісцевих членів, що звичайні збори відбудуться в неділю, 19-го вересня, в годині 1-шій пополудні, в Юніон Гол, Норт Вюмінґ вул. Члени, котрі довгують до Тов., щоби прийшли на ці збори і старалися вирівнати свої залеглі довги. Наколи члени не постараються о вирівнання своїх залеглостей, будуть суспендовані. — В. Шипула, предс.; М. Поливка, кас.; О. Косьтюк, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Місячні збори Бр. св. Юрія, від. 239, відбудуться в суботу, 18-го вересня, точно в год. 8-мій ввечір. Приявність усіх членів обовязкова. — Уряд.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ. Тов. Івана Франка, від. 97, повідомляє членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 19-го вересня, в годині 2-гій пополудні, під ч. 47 Говп Евеню. Напоминаємо членів, щоби прийшли на збори. — Т. Скоробогатий, предс.; Ю. Нестор, кас.; М. Табачук, секр.

ПРОВІДЕНС, Р. АЙ. Тов. Т. Шевченка, від. 73, повідомляє всіх своїх членів і члениць, що три-квартальні збори відбудуться в суботу, 18-го вересня, в годині 7:30 вечером. Взиваємо всіх прибути, бо маємо важні справи до вирішення, як також довгуючі повинні вирівнати свої залеглости. Неприявних на зборах покарається після статута, а довгуючих суспендується. — Від. Уряд.

ОЛИФАНТ, ПА. Бр. св. Кирила й Методія, від. 86, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 19-го вересня, зараз по Службі Божій, де звичайно. Кожний член має явитися на цих зборах, бо маємо важні справи до полагодження. Напоминаємо членів, що не платять точно місячних вкладок, щоб вирівнали свої залеглости, щоби пізніше не було нарікань. — П. Саламаха, секретар.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ. Тов. ім. Т. Шевченка, від. 42, повідомляє всіх своїх членів і члениць, що місячні збори відбудуться в неділю, 19-го вересня, в годині 2-гій пополудні в У. Н. Домі, 237 Говп Евеню. На цих зборах будем мати дуже важні справи до вирішення, а іменно буде справа посвячення прапорів. Як нам відомо, що в нашім Товаристві є члени ріжних релігійних переконань та політичних поглядів. Також знаємо, що в нашій місцевості є дві церкви. Тому цю справу посвячення прапорів вимагає конечно всіх членів буди приявнити на цих зборах, та рішити справу, так щоб всі були вдоволені, та щоб з того була матеріяльна і моральна користь. — Ф. Ґулька, предс.; В. Лелет, кас.; П. Головачук, секр фін.

НЮАРК, Н. ДЖ. Тов. ім. Д. Вітовського, від. 14, повідомляє, що місячні збори відбудуться в понеделок, 20-го вересня, в годині 8-мій вечером, в Січовій Гали, 229 Спрінґфілд, Евеню. Просимо довгуючих, прийти на ці збори і вирівнати свої залеглі вкладки. Маємо важні справи до вирішення, тому приявність всіх членів є конечна. — М. Питрашик, секретар.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ДІТРОЙТ, МІШ.

Український Народній Дім у Дітройті.

За останні три роки приходилося нам багато разів писати на сторінках „Свободи" про будову Українського Народнього Дому в Дітройті. Нині можемо вже подати вістку, що згадана народня інституція знаходиться вже в стадії будови та що в неділю, 19. вересня ц. р., відбудеться посвячення і заложення вугольного каменя.

Я вірю, що українцям Дітройту, як і загально всім українцям Америки, буде цікаво довідатися, як виглядатиме У. Н. Дім у Дітройті.

Будують його на площі, положеній в одній з найкращих дільниць західної части міста, в самім центрі української кольонії, напроти філії міської бібліотеки, при вулиці, де знаходяться важніші міські інституції, як Чедсей Гай Скул і дві інші публичні школи.

Площа широка 80 стіп, довга 120 стіп. Самий будинок матиме 70 стіп ширини і 110 стіп довжини. Фундамент заложений для вдержання 3 поверхів, хоч покищо будують тільки 2 поверхи. Комітет будови відійшов від старої системи будування т. зв. „бейзменту", а натомісць приняв нову систему, будуючи 1-ший поверх у формі т. зв. партеру, який знаходиться тільки 4 стопи в землі і вісім стіп понад поверхнею і матиме вікна повної величини. В середину першого поверху входиться через просторий „фоер", звідки ведуть два входи на салю. На першім поверсі буде велика бенкетова саля величини пятьдесять шість стіп через сімдесять дві, а крім цього велика сцена, так, що саля може сповняти заразом кілька функцій, а саме, служити для забав, танців і більших зборів, а в потребі і для театральних вистав та концертів. Саля міститиме шістьсот крісел, а містота в часі бенкетів є на девятьсот осіб. З правого боку буде дві менші салі на збори, читальню, вечірню школу для дітей та товариські сходини, а третя саля служитиме за кухню. Зпереду з лівої сторони буде ще одна саля, так звана клюбова, а коло сцени буде простора вбиральня і спочивальня для жіноцтва.

Огрівання відбуватиметься при помочі натурального ґазу і цілий будинок матиме автоматичну циркуляцію повітря, так, що повітря буде змінятися кожних пятнацять мінут, а літньою порою буде охолоджувальна система.

На другім поверсі буде велика саля зі ступневим бальконом і великою театральною сценою. Ця саля разом з бальконом помістить до тринацятьсот крісел. До салі буде вхід теж через просторий „фоер", по якого боках будуть дві менші салі для канцелярійних потреб і менших зборів. По боках сцени будуть дві вигідні ґардероби для співаків і акторів. Так виглядатиме У. Н. Дім у середині. Пропозицію будови в середині комітет будови приняв з деякими змінами за плянами інжиніра Володимира Малевича з Пітсбурга, які шановний інжинір виробив для У. Н. Дому безплатно.

Архітектуральні пляни і нагляд над будовою віддано місцевому інжинірові і архітектові, п. Клайнові, а контрактором є самий комітет будови, бо в цей спосіб комітет защадив на будові вище десять тисяч долярів у порівнянні з офертами ріжних контракторів.

Дім знадвору буде в модернім „стрімлайн" стилі, з пенсилванійської твердої жовтої цегли (фейс брик) довкола, з багатою декорацією білого тесаного каменя з фронту і боків та декорацією української кераміки. Прикрасою фронту будуть ще троє гарних входових дверей і великі вікна у венецькім стилі. Цей побіжний опис дасть хоч деяке поняття про Український Народній Дім у Дітройті.

Скажу без перехвалки, що цей дім буде одною з найкращих українських народніх інституцій в Америці. І тому українці Дітройту дійсно мають чим гордитися й матимуть тепер для чого працювати і де сконцентрувати та розвивати своє культурне й національне життя.

Український Народній Дім є правною власністю відділів Українського Народного Союзу, бо вони його зорґанізували і будують своїми грішми та працею при помочі Українського Народного Союзу, який дав позичку на дім у сумі десять тисяч долярів.

Одначе домом буде користуватися ціла громада і в засаді це не буде виключний Союзовий Дім, але **дім Української Громади Дітройту.**

І через те комітет будови числить на фінансову піддержку всієї громади, даючи вільну руку кожному українцеві зложити свою жертву на дім, щоб опісля кожний міг сміло сказати: „Це мій Український Народній Дім, бо і я причинився до його будови".

Українці Дітройту! В неділю, 19. вересня, буде історичне національне свято нашої громади: посвячення і заложення вугольного каменя під Український Народній Дім. Національним обовязком кожного з вас є бути присутнім на нім і зложити свою жертву відповідно до ваших обставин. На вашу свідомість і вашу солідарність глядітиме в цей день цілий Дітройт, а й уся українська суспільність в Америці.

М. Шустакевич,
голова комітету пресової і радіової пропаґанди У. Н. Дому.

Український Народній Дім у Дітройті.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

Відложення „Паради Націй".

З причини непогоди заряд міста був змушений відложити „Параду Націй" у святкуванні Тижня Конституції з дня 13. вересня на день 20. вересня б. р. Річ ясна, що з тієї причини не могли й ми, українці, взяти в той час участи.

Тому, що про нашу конечність узяти участь у поході були поміщені дописи в нашій пресі, не пишемо вже про це ширше, а тільки взиваємо все наше громадянство до гідного зарепрезентування себе в день 20. вересня. Пригадуємо теж, що є пожадане, щоб якнайбільше молоді була вбрана по народньому.

Місце й час збірки є тісамі, які подано довніше: на вул. 23-тій і Бравн, в год. 6-тій вечором.

Комітет українського походу подбає, щоб наша участь випала величаво.

За управу У. А. З. О.:
Д-р П. Дубас, П. Чопик, М. Пасічник.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

Збірка підчас похорону.

В суботу, 4 вересня ц. р., перенісся на вічний спочинок Михайло Будай, що походив із села Вижлова, пов. Стрий. Покійний прожив 57 літ. По похороні приятелі і знайомі покійника вернулися до дому жалоби, щоби потішити засмучену родину. При тій нагоді на заклик Івана Сороки (старшого) зложили на бойовий фонд $4.35, які переслали до краю через Обєднання.

Присутній.

———o———

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Збірка на читальню в Коростові.

Минулого року управа читальні „Просвіти" в Коростові, пов. Сколе, прислала мені повновласть збирати серед української еміґрації в Америці жертви на будову нового читальняного дому в згаданому селі. Я пішов між наших громадян і на залучену листу зібрав $43. Зложили: І. Бажан $5; по $2: П. Ярема, Л. Онуфрів; по $1: М. Дарчук, М. Баран, Я. Корнат, П. Задорецький, Ф. Ґарфінкель, А. Пасічник, В. Шайб, Т. Прудиус, М. Сурмач, М. Бажан, І. Липа, о. Ф. Тарнавський, Д. Ґула, Е. Низол, Л. Костишин, І. Соробура, О. Семусь, В. Ситнікоф, П. Стасюк, С. Неґрек, М. Рибак, М. Насевич, В. Коцюбинський, С. Рудакевич; по 50 ц.: В. Сибель, Галицький Базар, М. Макарчук, І. Приймак, С. Д., О. Онуфрів, Й. Залипський, А. Вазас, В. Силяус, Р. Томашов, Й. Тихоступ, І. Кіси, Сквер Діл Провіжон, П. Горішний, М. Мельник, В. Винницький; по 25 ц.: С. Бриндзей, Барановський, І. Волощук. Решту дрібними. Гроші вислано через Обєднання на призначену ціль.

Заразом подаю до відома, що колиб хто хотів прилучитися до збірок на ту ціль, то гроші може вислати на адресу секретаря читальні, Федора Жаліва, село Коростів, почта Сколе.

Іван Бажан.

———o———

ҐЕРІ, ІНДІЯНА.

З ювилею на народні цілі.

Минулого місяця гром. Григорій і Олена Лавровські святкували 25-літній ювилей свого щасливого подружжя. З цеї нагоди в їх домі відбулася гостина, на якій зібралося поважне число гостей. Гості весело забавлялись, але при тім не забули і за рідний край. Один з присутніх побажав ювилятам всього найкращого в дальшім житті і візвав присутніх зложити якусь жертву на визвольну боротьбу. В часі збірки забрав слово гром. Олекса, один із наших старших громадян, який, не звертаючи уваги на свій бік, щиро займається всякими громадянськими справами. Він сам походить із Закарпатської України і належить до тих рідких людей, що радо спішать на поміч не тільки організаціям, але часто й поодиноким особам.

Збіркою занялася пані Цебак. Зложили: І. Олекса $2.50; по $1: гром. Лавровські, Кузьма, Содловський, Крушинський, Мандзяк, Кузьміцький; по 50 ц.: Кмиса, Стецик, І. Лавровський, Цебак. Решту дрібними. Разом $15. Гроші вислано через Обєднання на призначену ціль.

А. Ц.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

АНСОНІЯ, КОНН.

З забави на інвалідів.

На забаві товариства Запорізька Січ, від. 67 У. Н. С. в Ансонії, на заклик гром. Миколи Тути присутні зложили $8,02 і вислали до Обєднання для інвалідів української армії. Зложили: М. Тута, Анна Зборовська по $1, решту дрібними.

О. Мерещак.

—Пане Колосок, чи не знаєте, що чувати у Пташинського?

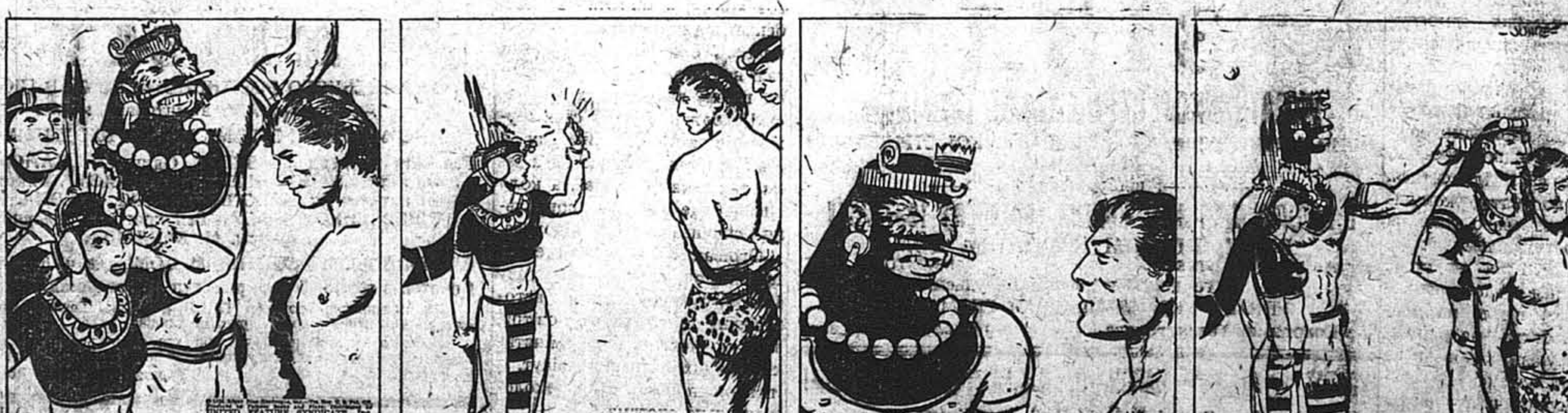
—У якого Пташинського? Я не знаю ніякого Пташинського.

—Якого? Таж Пташинський то зять Звірчинського!

—Звірчинського?— задумується пан Колосок.— Не знаю. Вже скорше знаю Пташинського.

ТАРЗАН І БОГИНЯ МАІВ.

(116)

Коли найвищий жрець рішив, що королева Залія мусить вислати Тарзана на смерть, у яму яґуарів, королеві не лишалося нічого іншого, тільки затвердити це рішення. Королі всюди однаково „правлять": затверджують бажання тих, що мають силу. Всеж таки її не хотілося бачити смерти Тарзана. В Залії зродилося непереможне бажання покорити його, а не вбити.

Як добра дипльоматка, вона затвердила цей присуд, але притім додала, що не треба виконувати його зараз. „Ще є завтра і після завтра", сказала вона жерцеві. На це хитрий жрець, Тоґацаль, покликався на „старинні книжки", в яких є написано, що „коли людина не здрігнеться від одних мук, то її треба чимскорше вбити". При тих словах Тоґацаль низько вклонився.

Очевидно, що він брехав. Але ціле панування королеви Залії було побудоване на брехні, чого вона не знала. Вона вірила в „пророцтво" старих книжок, які були в руках жерця і його кліки. Вони пояснювали всі події під кутом цих книжок, але все пояснювали так, як це було їм вигідно. Залія фактично була їх знаряддям, хоч носила назву „королеви".

Після хвилини вагання вона здушила своє незадоволення і сказала: „Дуже добре. Коли він має йти на жир яґуарам, то хай іде відразу". Дикуни задоволено засміялась. Одначе Залія всетаки була жінкою. А жінки нераз ідуть наперекір цілому світові. Отож вона в цю хвилю снувала в своїй голові плян, який міг би врятувати Тарзана, колиб він відповідно до того пляну хотів поступати.